

UZASADNIENIE

Zmiana ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą POŚ”, dotyczy doprecyzowania i uzupełnienia przepisów mających na celu ochronę środowiska poprzez zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i ograniczenie ich skutków w sposób, który zapewni zgodność krajowych regulacji prawnych z wymaganiami prawa wspólnotowego w tym zakresie.

W 2015 r. Rzeczpospolita Polska dokonała transpozycji do krajowego porządku prawnego regulacji wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE, zwanej dalej „dyrektywą Seveso”. W dniu 9 czerwca 2021 r. Komisja Europejska wysłała do Polski wezwanie do usunięcia uchybienia, w którym przedstawiła szereg zastrzeżeń co do prawidłowości i kompletności transpozycji przepisów wspólnotowych. Następnie, po analizie stanowiska władz polskich, przekazanego w odpowiedzi na wezwanie w dniu 6 sierpnia 2021 r., część zastrzeżeń została przez Komisję Europejską podtrzymana. W dniu 16 grudnia 2024 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, skierowała do Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnioną opinię, zwaną dalej „uzasadnioną opinią”, w której podniesiono, iż poprzez nieprawidłową transpozycję lub brak transpozycji art. 10 ust. 1 lit. c, art. 13 ust. 2 lit. c, art. 14 ust. 1 zdanie drugie, art. 14 ust. 2 lit. b, art. 14 ust. 2 akapit drugi zdanie pierwsze, art. 14 ust. 4, art. 15 ust. 2 lit. b, art. 17 lit. e, art. 22 ust. 3 akapit drugi dyrektywy Seveso, lit. b ppkt (vi) załącznika III, lit. b ppkt (vii) załącznika III, pkt 1 lit. c załącznika IV, pkt 1 lit. e załącznika IV, pkt 2 lit. f załącznika IV, części 1 pkt 7 załącznika V, części 2 pkt 1 załącznika V oraz części 2 pkt 3 i 4 załącznika V do tej dyrektywy Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na mocy dyrektywy 2012/18/UE. W uzasadnionej opinii sformułowano 17 zarzutów.

W odpowiedzi Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 maja 2025 r. Minister Klimatu i Środowiska poinformował, że strona polska uznaje za zasadne podjęcie działań legislacyjnych w celu usunięcia wątpliwości (zarzutów) wskazanych przez Komisję Europejską. Strona polska zobowiązała się do zmiany ustawy POŚ oraz (w miarę potrzeby) innych aktów prawnych, mając na uwadze argumenty podniesione w uzasadnionej opinii, w tym potrzebę wdrażania przepisów dyrektyw w ramach aktów prawnych o niezaprzeczalnej mocy wiążącej, z zachowaniem poziomu szczegółowości, precyzji i przejrzystości niezbędnego w zakresie pewności prawa.

W związku z powyższym, a także z uwagi na potrzebę doprecyzowania przepisów w zakresie zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, konieczna jest zmiana przepisów ustawy POŚ oraz niektórych aktów wykonawczych wydawanych na podstawie tej ustawy.

W art. 1 pkt 1 ustawy zmieniającej ustawę POŚ (w art. 3 pkt 2aa ustawy POŚ) dodaje się definicję bezpiecznej odległości, która jest powiązana z przepisami zawartymi w tytule I dziale VII ustawy POŚ (transponującymi między innymi art. 13 dyrektywy Seveso) i służy zapewnieniu odpowiedniej realizacji zadań związanych z zapobieganiem i ograniczaniem skutków poważnych awarii przemysłowych przez organy właściwe w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej (o których mowa w art. 3 i 51 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą PZP”) oraz organy Państwowej Straży Pożarnej (PSP) i Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ), właściwe w zakresie ochrony środowiska przed poważnymi awariami w zagospodarowaniu przestrzennym. Wprowadzenie definicji zapewni również jednolitą interpretację przepisów dotyczących ochrony środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji. Definicja bezpiecznej odległości jest spójna z ustaleniami Międzyresortowego zespołu ds. ustalania bezpiecznej odległości od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W art. 1 pkt 2 lit. a projektu, w art. 73 ustawy POŚ uchyla się ust. 3, w którym stosowana nomenklatura (np. zwarta zabudowa miast i wsi, zakład stwarzający zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi) nie posiada definicji legalnej w zmienianej ustawie POŚ oraz w zmienianej ustawie PZP. Kategoria „zakładów stwarzających

zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi” jest niedookreślona i w praktyce wymaga dokonania wykładni. Przepisy prawa nie regulują, jaki organ w jakim trybie powinien stwierdzić, czy dany zakład stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi (...) (Wyrok NSA z 23.01.2018 r., II OSK 1664/17, LEX nr 2466878). Pojęcie „zakład stwarzający zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi” nie pojawia się również w innych aktach prawnych oraz przepisach ustawy POŚ innych niż zmieniane w art. 73 ust. 3 i 3a. Z kolei w bazach danych przestrzennych (np. bazie danych obiektów topograficznych - BDOT10k), powszechnie stosowanych przez osoby sporządzające dokumenty w zakresie planowania przestrzennego, funkcjonuje termin „zabudowa zwarta”, o którym mowa w lp. 2 tabeli 14 pkt 5 rozdział 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie bazy danych obiektów topograficznych oraz bazy danych obiektów ogólnogeograficznych, a także standardowych opracowań kartograficznych (Dz. U. poz. 1412). Przy czym, obszary oznaczone jako zabudowa zwarta charakteryzują się powierzchnią zabudowaną większą niż 70% wydzielanego terenu, bez uwzględniania np. sposobu użytkowania lub funkcji tej zabudowy (obiektów budowlanych). Jednocześnie na podstawie analizy danych zawartych w bazach danych można oszacować, że zwarta zabudowa stanowi około 0,01% powierzchni kraju, a w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców 0,63 % powierzchni tych miast.

Uwzględniając powyższe należy ocenić, że termin „zabudowa zwarta”, o którym mowa ww. rozporządzeniu Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii, nie ma zastosowania w zakresie uwzględniania w planowaniu przestrzennym potrzeby zapobiegania poważnym awariom i ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 14 ustawy PZP. Ponadto, uchylając ust. 3, uchyla się również zawarte w tym przepisie zdanie: „Rozbudowa takich zakładów jest dopuszczalna pod warunkiem, że doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym ograniczenia wystąpienia poważnych awarii przemysłowych”, ponieważ termin „rozbudowa”, co do zasady zdefiniowany w art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2025 r. poz. 418, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą PB”, nie jest jednoznaczny w kontekście potrzeby zapobiegania poważnym awariom i ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska. Jednocześnie kwestia wprowadzania zmian w istniejących zakładach stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej została uregulowana w np. art. 257 i 258 ustawy POŚ.

W art. 1 pkt 2 lit. b ustawy zmieniającej ustawę POŚ znowelizowano brzmienie art. 73 ust. 3a w celu uwzględnienia uchylecia ust. 3 oraz dostosowania terminologii stosowanej w przepisie do powszechnie stosowanej w innych aktach normatywnych. W proponowanym przepisie zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- 1) lokalizuje się (pojęcie odpowiadające terminologii stosowanej w ustawie PZP);
- 2) buduje się (pojęcie odpowiadające terminologii stosowanej w ustawie PB);
- 3) prowadzi się (pojęcie odpowiadające terminologii stosowanej w ustawie POŚ);

przy uwzględnieniu zmian przepisów o planowaniu przestrzennym, wprowadzonych ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688, z późn. zm.), w szczególności w zakresie:

- 1) doprecyzowania, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się zwłaszcza potrzeby zapobiegania poważnym awariom i ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska;
- 2) wprowadzenia planów ogólnych gminy, które zastąpiły studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a także wprowadzenia zintegrowanych planów inwestycyjnych;
- 3) uwzględniania w planach ogólnych gminy terenów zamkniętych (na których często lokalizowane są zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zwane dalej „ZZR” i zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zwane dalej „ZDR”).

Powyższe zmiany wpisują się w główne cele deregulacji przepisów w Polsce, a w szczególności mają na celu usystematyzowanie i uproszczenie systemu prawnego, zmniejszenie obciążeń biurokratycznych oraz wspieranie przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego, przy uwzględnieniu potrzeby zapobiegania

poważnym awariom i ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska, zgodnie z wymaganiami dyrektywy Seveso (w tym regulacji wynikających z art. 13 ust. 1 tej dyrektywy).

W art. 1 pkt 2 lit. c, w związku ze zmianą art. 73 ust. 3 i 3a ustawy POŚ, wprowadzono do art. 73 nowy przepis (ust. 3b), w którym wskazano tryb postępowania w sprawach dotyczących lokalizowania, budowy lub prowadzenia ZZR lub ZDR w przypadku braku (nieuchwalenia) dokumentów planistycznych: planu ogólnego gminy lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub zintegrowanego planu inwestycyjnego. Przepis ma szczególne znaczenie z uwagi na pojawiające się opóźnienia w opracowaniu planów ogólnych.

W art. 1 pkt 2 lit. d uzupełniono art. 73 ust. 6 ustawy POŚ w taki sposób, aby przepis transponujący dyrektywę Seveso uwzględniał, zgodnie z art. 13 ust. 2 lit. c dyrektywy, że dodatkowe środki techniczne (które mogą być wymagane zgodnie z decyzją właściwego organu IOŚ o nałożeniu obowiązku na prowadzącego zakład) mogą być wymagane nie tylko w celu ograniczenia ryzyka dla zdrowia ludzkiego, ale również aby nie zwiększać ryzyka dla środowiska. Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.2 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 2 lit. e ustawy zmieniającej ustawę POŚ wprowadza się nowy przepis (art. 73 ust. 9), bowiem w obecnej chwili organy właściwe w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej (wójt, burmistrz, prezydent miasta, a w przypadku terenów zamkniętych wojewoda) w praktyce mogą nie posiadać wystarczających informacji na temat prawdopodobieństwa i potencjalnych skutków poważnej awarii przemysłowej w zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej istotnych w kontekście planowania przestrzennego. Zmiana zapewni przekazywanie przez prowadzących zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej informacji w celu właściwego prowadzenia polityki planowania przestrzennego w gminach. Aktualnie informacje dla celów planowania i zagospodarowania przestrzennego, o których mowa odpowiednio w art. 73 ust. 7 oraz w art. 253 ust. 2 pkt 6 ustawy POŚ, przekazywane są do organów PSP i IOŚ, które to organy co do zasady weryfikują i oceniają merytorycznie przedmiotowe informacje (w odniesieniu do danych przekazywanych przez prowadzących ZZR i ZDR). Natomiast to wójt, burmistrz, prezydent miasta, a w przypadku terenów zamkniętych wojewoda, wykorzystuje omawiane informacje na etapie sporządzania projektów dokumentów planistycznych (np. projektów planu ogólnego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy) i przekazuje te projekty do opiniowania lub uzgadniania przez organy PSP i IOŚ, w trybie i na zasadach określonych w ustawie PZP.

Projektowana zmiana przepisów ma na celu uproszczenie i usprawnienie procesów inwestycyjnych związanych z zakładami stwarzającymi zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz inwestycji znajdujących się w ich sąsiedztwie. Przedstawione rozwiązanie jest spójne z ustaleniami Międzyresortowego zespołu ds. ustalania bezpiecznej odległości od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Potrzeba doprecyzowania przepisów wynika również bezpośrednio z wymagań dyrektywy Seveso (art. 10 ust. 1 lit. e w przypadku prowadzących ZDR i art. 13 ust. 3 akapit drugi w przypadku prowadzących ZZR).

W art. 1 pkt 3 ustawy zmieniającej ustawę POŚ wprowadza się zmianę uzupełniającą przepis art. 245 ust. 1 ustawy POŚ, w sposób spójny z art. 9 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 188) i uwzględnia się możliwość informowania centrum powiadamiania ratunkowego w przypadku zauważenia wystąpienia awarii. Mając na uwadze specyfikę awarii, o której mowa w zmienianym art. 245 ust. 1 ustawy POŚ, w tym możliwość jej wystąpienia o różnej porze, np. w godzinach nocnych lub w dniu wolnym od pracy, niezasadne jest informowanie wójta albo sołtysa o takim zdarzeniu. Zmiana zapewnia spójność przepisów krajowych regulujących sposób zawiadamiania służb ratowniczych w przypadku awarii, co pośrednio przyczynia się również do osiągnięcia celów dyrektywy Seveso, zapewniając szybkie informowanie właściwych podmiotów, których działania przyczyniają się do ograniczenia skutków awarii w razie jej wystąpienia.

Proponowana w art. 1 pkt 4 zmiana w art. 248 ustawy POŚ, polegająca na dodaniu ust. 2c stanowi, że w przypadku, gdy składowana na terenach czy w obiektach, jak m.in. magazyny logistyczne, czy porty, w związku z transportem (drogowym, kolejowym, wodnym śródlądowym, morskim lub powietrznym) ilość substancji niebezpiecznej przekracza nieprzerwanie przez co najmniej 60 godzin ilość decydującą o zaliczeniu do ZZR lub ZDR, nie stosuje się wyłączenia, o którym mowa w art. 248 ust. 2a pkt 2 ustawy POŚ.

W dodawanym przepisie zastosowano redakcję analogiczną jak w obowiązującym art. 248 ust. 2b, co pozwoli uniknąć ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych. Regulacja ta jest zbieżna z postulatami przedstawionymi przez Polską Izbę Przemysłu Chemicznego w ramach Manifestu Polskiej Chemii - Ochrona Rynku m.in. w zakresie:

- 1) bezpieczeństwa transportu,
- 2) przeładunku i magazynowania substancji niebezpiecznych w portach, np. saletry amonowej,
- 3) zagrożeń dla infrastruktury krytycznej,
- 4) potrzeby wprowadzenia odpowiednich regulacji oraz mechanizmów nadzoru.

Zmiana ta ma na celu również zapewnienie równego traktowania przedsiębiorców (prowadzących zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej) oraz zachowanie zasad uczciwej konkurencji, jak również usunięcie wątpliwości interpretacyjnych dotyczących przypadków zaliczania do ZZR lub ZDR. Proponowane rozwiązanie jest wzorowane na zasadach wiedzy technicznej funkcjonujących w innych krajach europejskich, np. Danii, Holandii, Niemczech i Irlandii.

Projekt konsumuje również stanowisko Komitetu Kompetentnych Władz (Committee of Competent Authorities) ds. wdrożenia dyrektywy Seveso, przedstawione w opracowaniu pytań i odpowiedzi (Q&A), zgodnie z którym: „(...) Wyłączenie art. 2 ust. 2 lit. c [dyrektywy Seveso] odnosi się do niezbędnego tymczasowego składowania w łańcuchu transportowym poza zakładami, a nie do składowania w magazynach specjalnie zaprojektowanych i wykorzystywanych do regularnego przechowywania substancji niebezpiecznych”. Pełna transpozycja dyrektywy do prawa krajowego, zapewniająca odpowiedni poziom bezpieczeństwa, w tym zdrowia ludzkiego i środowiska, wymaga uwzględnienia powyższego stanowiska i rozróżnienia przypadków wyłączenia stosowania dyrektywy od takich, które w istocie nie stanowią tymczasowego składowania substancji niebezpiecznych i podlegają rygorom dyrektywy. Proponowany w projekcie czas składowania substancji niebezpiecznych (>60 h) na tle rozwiązań stosowanych w tym obszarze w innych krajach (które przyjmują również niższe kryterium czasu, np. 24 lub 48 h) jest stosunkowo długi i uwzględnia potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, ochrony środowiska i zapobiegania poważnym awariom przemysłowym. Poniżej przedstawiono zestawienie tabelaryczne przepisów oraz wytycznych (zasad wiedzy technicznej) dotyczących tymczasowego składowania w krajach europejskich:

Kraj	Kryteria uznania za składowanie tymczasowe (związane z transportem)	Limit czasu tymczasowego składowania	Kryteria kwalifikujące do ZZR/ZDR	Dokument odniesienia
Norwegia	- konieczne postoje, które są uzasadnione, na przykład przepisami dotyczącymi jazdy i odpoczynku, przystanki na tankowanie, nieprzewidziane przystanki na wymianę/naprawę materiałów, a także nieprzewidziane czasy oczekiwania na załadunek, rozładunek lub ponowny załadunek; - termin „warunki ruchu drogowego” odnosi się do warunków na samej drodze/kolei, takich jak awarie systemu sygnalizacji, korki, warunki pogodowe itp.; - dokumenty przewozowe; - brak otwierania opakowań.	Brak	Tymczasowe przechowywanie/magazynowanie ze względu na warunki logistyczne nie jest objęte definicją terminu "transport". Na przykład, niebezpieczne chemikalia znajdujące się na określonym obszarze przeznaczonym na tymczasowe przechowywanie lub przeładunek niebezpiecznych substancji z większych do mniejszych kontenerów transportowych nie będą w trakcie transportu. Dlatego uznaje się to za objęte przepisami dotyczącymi poważnych awarii, jeśli maksymalne ilości niebezpiecznych chemikaliów mogą przekroczyć wartości dopuszczalne zawarte w Aneksie I, Części 1 lub Części 2. Przykładem takiego przypadku jest składowanie wagonów kolejowych z LPG na terenie kolejowym, które służą jako zbiorniki do napełniania cystern samochodowych z LPG.	Wytyczne https://www.dsb.no/farlige-stoffer/storulykke/veiledning-til-storulykkeforskriften/#:~:text=For%20eksempel%20vil%20farlige%20kemikalier%20som%20befinner%20seg,st%C3%B8rre%20til%20mindre%20transportbeholdere%2C%20ikke%20v%C3%A6re%20under%20transport.
Włochy	Postój (techniczny) wynikający z warunków transportu/ruchu lub zmiany środka; otwieranie pojemników z substancją /manipulacje mogą zmienić kwalifikację.	Brak (decyduje charakter)	Jeśli współistnieje magazynowanie inne niż transportowe pod kontrolą operatora – sumuje się ilości substancji zaliczającej do ZZR/ZDR.	Wytyczne / interpretacja https://www.portaleseveso.isprambiente.gov.it/api/file/pannello_quesiti/1-

Belgia	• substancja składowana znajduje się poza zakładem ZZR/ZDR; • z góry znany jest odbiorca/destynacja (potwierdzona dokumentami przewozowymi); czas nie jest kryterium.	Brak	Magazyn/obiekt przeznaczony do przechowywania substancji niebezpiecznych powyżej progów zaliczających do ZZR/ZDR - traktowany jest jako zakład niezależnie od czasu.	Dobra praktyka
Irlandia	Do czasu transportu wlicza się: odpoczynek kierowców, przeładunek, konsolidację/rozbicie ładunków, oczekiwanie przy zmianie środka transportu.	96 godz. ciągiem lub 480 godz./ w dowolnym okresie 12 miesięcy (dla ilości substancji niebezpiecznej powyżej progów zaliczających do ZZR/ZDR)	Po spełnieniu kryteriów czasowych w ilościach powyżej progów zaliczających do ZZR/ZDR.	Wytyczne / interpretacja https://www.hsa.ie/media/lfjnejh/its-guidance-november-2020.pdf
Bułgaria	Tymczasowe przechowywanie oznacza składowanie niebezpiecznych chemikaliów i mieszanin przez nie więcej niż 24 godziny.	24 godz.	Składowanie powyżej 24 godz. w ilościach powyżej progów zaliczających do ZZR/ZDR.	Wytyczne: https://www.moew.government.bg/bg/prevanitivna-dejnost/himichni-vestestva/suhranenie-na-himikali/

Kraj	Kryteria uznania za składowanie tymczasowe (związane z transportem)	Limit czasu tymczasowego składowania	Kryteria kwalifikujące do ZZR/ZDR	Dokument odniesienia
Węgry	Materiały niebezpieczne, które pozostają na środkach transportu i są przewożone tym samym środkiem transportu, nie są brane pod uwagę.	Kryteria liczenia: ≥ 5 dni ciągiem lub < 5 dni, ale ≥ 10 razy/rok i ≥ 24 godz.	- Należy uwzględnić wszystkie substancje niebezpieczne, które pozostają w magazynie logistycznym nieprzerwanie przez co najmniej 5 dni; - Substancje niebezpieczne obecne w magazynie logistycznym przez okres krótszy niż 5 dni uznaje się za stale składowane w magazynie logistycznym ponad 10 razy w roku i przez co najmniej 24 godziny. Po spełnieniu kryteriów czasowych w ilościach powyżej progów zaliczających do ZZR/ZDR.	Wytyczne https://vas.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2015-08/58570.pdf
Dania	- kryterium czasowe; - regularne składowanie w tym samym miejscu (ciągła rotacja przesyłek) może być traktowane jak magazynowanie stacjonarne.	>48 godz. (ogólnie) / >60 godz. (terminale kolejowe lub stacje rozrządowe)	Gdy charakter składowania porównywalny do stacjonarnego (regularność/iłośc/czas) lub przekroczone 48–60 godz. Składowania w ilościach powyżej progów zaliczających do ZZR/ZDR.	Rozporządzenie https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2016/372/pdf
Niemcy	- oryginalne, szczelne opakowania; - wymagania dotyczące miejsca (nie na drogach ewakuacyjnych), zabezpieczenia, wentylacji, wanien	24 h (zależnie od sytuacji: następny dzień roboczy)	Magazynowanie oznacza przechowywanie towarów w celu późniejszego wykorzystania lub dostarczenia innym podmiotom. Obejmuje to przechowywanie towarów gotowych do transportu, jeżeli transport nie	Norma techniczna BAuA - Technical Rules - TRGS 510 Storage of hazardous

	wychwytowych, organizacji magazynu, kwalifikacji personelu itd.		zostanie zrealizowany w ciągu 24 godzin od momentu udostępnienia danych towarów lub w następnym dniu roboczym. Jeżeli tym dniem roboczym jest sobota, termin upływa z końcem następnego dnia roboczego.	substances in non-stationary containers - Federal Institute for Occupational Safety and Health https://www.baua.de/EN/Service/Technical-rules/TRGS/pdf/TRGS-510.pdf?__blob=publicationFile&v=3
Kraj	Kryteria uznania za składowanie tymczasowe (związane z transportem)	Limit czasu tymczasowego składowania	Kryteria kwalifikujące do ZZR/ZDR	Dokument odniesienia
Komisja Europejska Komitet Kompetentnych Władz (ang. Committee of Competent Authorities)	Wyłączenie art. 2 ust. 2 lit. c) [dyrektywy SEVESO III] odnosi się do niezbędnego tymczasowego składowania w łańcuchu transportowym poza zakładami, a nie do składowania w magazynach specjalnie zaprojektowanych i wykorzystywanych do regularnego przechowywania substancji niebezpiecznych”	Brak		Wyjaśnienia https://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/powazne_awarie/Questions_Answers_Seveso-III-Directive.pdf (Pytanie nr 35, str. 4, dostęp 1.04.2026).

W art. 1 pkt 5 lit. a ustawy zmieniającej ustawę POŚ uzupełniony został art. 252 poprzez wprowadzenie w ust. 4 nowego punktu 7a, w którym zgodnie z wymaganiami załącznika III do dyrektywy Seveso, lit. b ppkt (vi), uwzględniono nałożenie na prowadzącego zakład obowiązku przyjęcia i wdrożenia odpowiednich procedur, mechanizmów i systemów oceny, badania, podejmowania działań naprawczych i sprawozdawczości w przypadku poważnych awarii lub sytuacji bliskich awariom. Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.10 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 5 lit. b ustawy zmieniającej ustawę POŚ uwzględniono potrzebę prawidłowej transpozycji wymagań określonych w załączniku III b ppkt (vii) poprzez zmianę brzmienia art. 252 ust. 4 pkt 8 ustawy POŚ, tak aby w systemie zarządzania bezpieczeństwem zakładu uwzględniona była nie tylko systematyczna ocena programu zapobiegania awariom oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem, ale również potrzeba wdrożenia i udokumentowania zmian, które wynikają z przeprowadzonej oceny. Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.11 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 6 zmieniono art. 253 ust. 2 pkt 4 ustawy POŚ, który w proponowanym brzmieniu uwzględnia, że raport o bezpieczeństwie sporządza się m.in. w celu wykazania, że odpowiednie bezpieczeństwo i niezawodność zostały zachowane w ramach projektowania i wykonania ale również eksploatacji i utrzymywania (w tym konserwacji) instalacji, zgodnie z art. 10 ust. 1 lit. c dyrektywy Seveso. Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.1 uzasadnionej opinii. Należy przy tym zauważyć, że zmiana ta nie powoduje konieczności wprowadzenia przepisu przejściowego, ponieważ opracowywane na podstawie dotychczasowych przepisów raporty o bezpieczeństwie dotyczą również etapu eksploatacji zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Odpowiedź na zarzut wymaga w praktyce jedynie dostosowania terminologii stosowanej w przepisie do tej zastosowanej w dyrektywie.

W art. 1 pkt 7 zmieniono art. 260 ust. 2 ustawy POŚ, w którym uzupełnione zostały (poprzez dodanie w ust. 2 nowych pkt 6 i 7) wymagania względem planów operacyjno-ratowniczych, tak aby zapewnić zgodność z wymaganiami załącznika IV dyrektywy Seveso, w tym z wymaganiami określonymi w:

- 1) pkt 1 lit. c załącznika IV, uwzględnionymi w nowym brzmieniu art. 260 ust. 2 pkt 6 POŚ - stanowi to odpowiedź na zarzut 3.12 uzasadnionej opinii, uwzględniając wymóg planowania pewnych działań w przypadku przewidywalnych warunków lub zdarzeń, które mogą spowodować poważną awarię, zanim taka awaria wystąpi,
- 2) pkt 1 lit. e załącznika IV, uwzględnionymi w nowym brzmieniu art. 260 ust. 2 pkt 7 POŚ - stanowi to odpowiedź na zarzut 3.13 uzasadnionej opinii, uwzględniając wymóg wyraźnego odniesienia do rodzaju „informacji, które należy uwzględnić we wczesnych ostrzeżeniach”, oraz do „udzielania bardziej szczegółowych informacji w miarę ich dostępności”.

Ponadto, przewidywana jest również zmiana rozporządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać plany operacyjno-ratownicze.

W art. 1 pkt 8 lit. a zmieniono brzmienie art. 261a ust. 2 pkt 2 ustawy POŚ, tak aby zgodnie z wymaganiami określonymi w pkt 1 w części 2 załącznika V do dyrektywy Seveso, prowadzący zakład o dużym ryzyku był obowiązany do podania do publicznej wiadomości ogólnych informacji dotyczących charakteru zagrożeń poważnymi awariami, z uwzględnieniem ich potencjalnych skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska oraz zbiorczych szczegółowych informacji na temat głównych rodzajów scenariuszy awarii przemysłowych oraz środków kontroli, jakie należy w ich przypadku zastosować, a także środków bezpieczeństwa, które zostaną podjęte w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej. Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.16 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 8 lit. b zmieniono art. 261a ust. 3 pkt 2 ustawy POŚ, tak aby doprecyzować, że w związku z potrzebą podawania przez zakłady informacji do publicznej wiadomości konieczna jest aktualizacja tych informacji w przypadku wprowadzenia zmian, o których mowa w art. 257 i 258 ustawy POŚ (zgodnie z wymaganiami art. 14 ust. 1 dyrektywy Seveso). Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.3 uzasadnionej opinii.

Ponadto przewidywana jest również zmiana rozporządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy PSP.

W art. 1 pkt 9 ustawy zmieniającej, w zmienionym w art. 264a ustawy POŚ ust. 1, doprecyzowano, że właściwe organy PSP, zatwierdzają lub odmawiają zatwierdzenia programu zapobiegania awariom przemysłowym w drodze decyzji, od której służy odwołanie (podobnie jak w ramach uzgadniania raportu o bezpieczeństwie), a następnie możliwa jest skarga do sądu administracyjnego na zasadach wynikających z przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2026 r. poz. 143, z późn. zm.). Zmiana umożliwi stronom postępowania administracyjnego (prowadzącym ZZR i ZDR) szereg działań określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego (KPA), takich jak np. prawo do uzupełnienia dowodów i materiałów, wnoszenia o zmianę decyzji, możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań przez organy PSP (które w przypadku braku ich spełnienia mogłyby skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony). Zmiana ma na celu ułatwienie stronie podjęcia działań zmierzających do ewentualnego skorygowania treści programu zapobiegania awariom lub uzupełnienia już zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Z kolei organy PSP będą miały możliwość, w szczególności, wzywania strony tego postępowania do doprecyzowania treści żądania lub uzupełnienia dowodów w sprawie, co powinno pozwolić na skrócenie terminu pozytywnego zaopiniowania programu zapobiegania awariom. Proponowana zmiana uchyla jednocześnie możliwość milczącego załatwienia sprawy, ponieważ kwestie zapewniania bezpieczeństwa wynikające z zakresu merytorycznego programu zapobiegania awariom nie powinny być załatwiane bez wnikliwej analizy akt sprawy przez organy PSP. Dotychczasowa praktyka stosowania tego przepisu wskazuje, że prowadzący ZZR i ZDR oraz organy PSP dążą do opiniowania pozytywnie programu zapobiegania awariom, np. przez wyjaśnienie wątpliwości lub uwzględnienie uwag organu PSP w zakresie wskazanym w uzasadnieniu decyzji wnoszącej sprzeciw – zmiana przepisów umożliwi przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego na zasadach i w trybie KPA i wydanie decyzji zatwierdzającej lub odmawiającej zatwierdzenia ww. programu po odpowiednich ustaleniach podjętych w toku postępowania z jego stroną. W ust. 2 wskazano, że do zmian w programie zapobiegania awariom stosuje się przepisy ust. 1.

W art. 1 pkt 10 w zmienionym art. 264c ustawy POŚ, analogicznie jak ww. art. 264a dotyczącym opiniowania programu zapobiegania awariom, wprowadza się zmianę polegającą na tym, że w stosunku do wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego również stosuje się zasady określone w KPA i uchyla się możliwość milczącego pozytywnego zaopiniowania tego planu przez komendanta wojewódzkiego PSP. Zgodnie z projektowanym brzmieniem przepisu organ ten będzie zatwierdzał lub odmawiał zatwierdzenia tego dokumentu w drodze decyzji. W ust. 2 wskazano, że do zmian wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego stosuje się ust. 1.

W art. 1 pkt 11 lit. a i b ustawy zmieniającej nadano nowe brzmienie art. 267 ust. 1 ustawy POŚ (pkt 8 i 11), uzupełniając wymagania dotyczące udostępniania informacji przez właściwe organy PSP tak, aby wśród nich znalazły się również informacje na temat sposobu, w jaki należy zachowywać się w czasie awarii (instrukcje postępowania społeczeństwa, które może zostać dotknięte skutkami awarii przemysłowej w przypadku jej wystąpienia – zgodnie z pkt 2

lit. f załącznika IV dyrektywy Seveso), informacje dotyczące możliwości uzyskania dalszych istotnych informacji związanych z możliwością wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zapobieganiem jej oraz ograniczaniem jej skutków (zgodnie z pkt 7 w części 1 załącznika V dyrektywy Seveso) oraz zalecenia stosowania się do instrukcji i wniosków służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w czasie awarii (zgodnie z pkt 3 w części 2 załącznika V dyrektywy Seveso). Stanowi to odpowiedź na zarzuty 3.5, 3.14, 3.15 i 3.17 uzasadnionej opinii.

Ponadto przewidywana jest również zmiana rozporządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy PSP. Należy przy tym zauważyć, że projektowana zmiana nie powoduje konieczności wprowadzenia przepisu przejściowego, ponieważ kwestia udostępnienia przez organy PSP dodatkowych informacji uzależniona będzie od wspomnianej wyżej nowelizacji rozporządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy PSP.

W art. 1 pkt 12 lit. a ustawy zmieniającej nadano nowe brzmienie art. 267a ust. 3 ustawy POŚ, w którym doprecyzowano, że nietechniczne streszczenie przedkładane przez prowadzącego zakład powinno zawierać ogólne informacje dotyczące zagrożeń poważnymi awariami oraz potencjalnych skutków dla zdrowia ludzi i środowiska w przypadku wystąpienia poważnej awarii (zgodnie z art. 14 ust. 2 lit. b dyrektywy Seveso). Stanowi to odpowiedź na zarzuty 3.4 i 3.16 uzasadnionej opinii.

Ponadto przewidywana jest również zmiana rozporządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy PSP.

W art. 1 pkt 12 lit. b ustawy zmieniającej wprowadzono nowy przepis dodając w art. 267a ustawy POŚ po ustępie 3 nowy ustęp 3a, w którym przewidziano (zgodnie z art. 22 ust. 3 akapit drugi dyrektywy Seveso), że właściwy organ PSP, działając w oparciu o przesłanki wynikające z art. 4 dyrektywy 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG, może po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, w drodze decyzji stwierdzić potrzebę wyłączenia dostępu do części informacji i nałożyć na prowadzącego zakład obowiązek przedłożenia odpowiednio zredagowanego i niezawierającego określonych w decyzji informacji, raportu o bezpieczeństwie lub wykazu substancji niebezpiecznych. Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.9 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 12 lit. c ustawy zmieniającej w art. 267a ust. 4 ustawy POŚ po pkt 2 dodano nowy pkt 3, uzupełniając opis przypadków, w których właściwy organ PSP może udostępnić wszystkie przedłożone mu informacje. Dodana nowa przesłanka dotyczy sytuacji, w której nie została wydana decyzja o potrzebie przedłożenia zmienionego raportu o bezpieczeństwie lub wykazu substancji niebezpiecznych, na podstawie art. 267a ust. 3a ustawy POŚ (dodanego w art. 1 pkt 12 lit. b ustawy zmieniającej).

W art. 1 pkt 13 ustawy uzupełniono art. 268a ustawy POŚ poprzez wskazanie, że organy administracji publicznej oraz podmioty wymienione w zewnętrznym planie operacyjno-ratowniczym mają obowiązek informowania osób narażonych w następstwie poważnej awarii w odpowiednich przypadkach także o środkach podjętych w celu ograniczenia jej skutków (zgodnie z art. 17 lit. e dyrektywy Seveso). Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.8 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 14 ustawy zmieniającej zmieniono art. 269 ust. 8 ustawy POŚ, który został uzupełniony poprzez wskazanie, że kontrole pozaplanowe właściwy organ PSP może przeprowadzać również w przypadku wystąpienia sytuacji bliskich awariom, uwzględniając np.

zadziałanie systemów bezpieczeństwa zaprojektowanych dla określonych scenariuszy awaryjnych w celu ograniczenia możliwych skutków. Jest to zmiana wynikająca z dodania w art. 252 ust. 4 pkt 7a, stanowiącego odpowiedź na zarzut 3.10 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 15 lit. a ustawy zmieniającej zmieniono art. 270 ust. 1a ustawy POŚ. W nowym brzmieniu przepisu dotychczasowy wymóg informowania ministra właściwego do spraw klimatu przez komendanta wojewódzkiego PSP za pośrednictwem Komendanta Głównego PSP o stwierdzeniu, że zakład nie powoduje ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej o zasięgu transgranicznym, został uzupełniony o obowiązek przekazania informacji nt. przesłanek, w oparciu o które organ PSP zdecydował o odstąpieniu od sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. Stanowi to odpowiedź na zarzut 3.6 uzasadnionej opinii odnoszący się do wymagań określonych w art. 14 ust. 4 dyrektywy Seveso.

Ponadto przewidywana jest również zmiana rozporządzenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy PSP.

W art. 1 pkt 15 lit. b ustawy zmieniającej zmieniono art. 270 ust. 2a ustawy POŚ wskazując, że minister właściwy do spraw klimatu, po otrzymaniu informacji, o której mowa w art. 270 ust. 1a ustawy POŚ, zawiadamia właściwe państwo przekazując mu otrzymane uzasadnienie dotyczące braku obowiązku sporządzenia zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. Zgodnie z art. 271b ustawy POŚ organem właściwym do realizacji zadań ministra właściwego do spraw klimatu w sprawach przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznym skutkom awarii przemysłowych oraz awaryjnym zanieczyszczeniom wód granicznych, jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Jest to zmiana wynikowa względem nowego brzmienia art. 270 ust. 1a ustawy POŚ i stanowiąca dopełnienie regulacji projektowanej w związku z odpowiedzią na zarzut 3.6 uzasadnionej opinii.

W art. 1 pkt 15 lit. c ustawy zmieniającej, w art. 270 ustawy POŚ po ust. 2a dodano ust. 2b i 2c wskazując, że minister właściwy do spraw klimatu przekazuje otrzymaną od Komendanta Głównego PSP informację, o której mowa w art. 270 ust. 2b, dotyczącą prawdopodobieństwa wystąpienia poważnej awarii o skutkach transgranicznych w zakładzie o dużym ryzyku, państwu, na którego terytorium mogą wystąpić skutki awarii przemysłowej. Zgodnie z art. 271b ustawy POŚ organem właściwym do realizacji zadań ministra właściwego do spraw klimatu w sprawach przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznym skutkom awarii przemysłowych oraz awaryjnym zanieczyszczeniom wód granicznych jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Zmiana stanowi odpowiedź na zarzut 3.7 uzasadnionej opinii (dotyczący art. 15 ust. 2 lit. b dyrektywy Seveso).

W art. 2 ustawy zaproponowano zmianę ustawy PZP i dodanie w art. 2 definicji organów PSP właściwych w zakresie poważnych awarii przemysłowych, tak jak ma to miejsce w ustawie POŚ (w art. 3 pkt 45).

W art. 3 ustawy wprowadzono przepisy przejściowe dla istniejących ZZR i ZDR, które dla celów planowania i zagospodarowania przestrzennego mają przekazywać określonym organom informacje na potrzeby planowania i zagospodarowania przestrzennego. Doprecyzowano ponadto, że w przypadku ZZR takie informacje są przekazywane w przypadku wydania przez komendanta powiatowego (miejskiego) PSP ostatecznej decyzji nakładającej obowiązek opracowania i przedłożenia ww. informacji.

W art. 4 ustawy wprowadzono przepisy przejściowe dla przypadków ZZR lub ZDR, które zostały objęte regulacjami ustawy POŚ w związku z wprowadzeniem art. 248 ust. 2c, który będzie skutkować objęciem statusem zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej podmioty, które wcześniej nie miały takiego statusu. Zaproponowano, aby czas na opracowanie odpowiedniej dokumentacji

wymaganej dla ZZR lub ZDR dla takich podmiotów wynosił 24 miesiące od dnia wejścia w życie znowelizowanych przepisów. Uwzględniono przy tym aktualnie obowiązujące przepisy odnoszące się do terminów przedłożenia przez prowadzącego zakład istniejącej odpowiedniej (w zależności od klasyfikacji zakładu) dokumentacji właściwym organom, doprecyzowując, że wskazany termin 2 lat dotyczy zarówno programu zapobiegania poważnym awariom, raportu o bezpieczeństwie, wewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego, jak i informacji na potrzeby zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego. Taki termin podyktowany jest koniecznością zapewnienia odpowiedniego czasu prowadzącym zakłady o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na opracowanie ww. dokumentacji i następnie przekazanie jej organom PSP i IOŚ.

W art. 5 ustawy wprowadzono przepis przejściowy związany z koniecznością uwzględnienia w systemie zarządzania bezpieczeństwem dodatkowych informacji, na co przewidziano 3 miesiące od dnia wejścia w życie nowych przepisów.

W art. 6 ustawy wprowadzono przepis przejściowy określający termin udostępnienia społeczeństwu dodatkowych informacji przez prowadzących zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, na co przewidziano 3 miesiące od dnia wejścia w życie nowych przepisów.

W art. 7 określono, że w przypadku gdy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzący zakład o dużym albo o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przedłożył do zaopiniowania program zapobiegania poważnym awariom, a w przypadku zakładów o dużym ryzyku dodatkowo raport o bezpieczeństwie i wewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy, stosowane będą przepisy dotychczasowe. W przepisie dotychczasową procedurę opiniowania określono jako „postępowanie”.

Należy jednocześnie zauważyć, że usunięcie naruszenia stwierdzonego przez KE powoduje konieczność zmiany następujących aktów wykonawczych:

- 1) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. poz. 2145),
- 2) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać plany operacyjno-ratownicze (Dz. U. poz. 821).

W związku z tym, mimo że zmiany wprowadzane niniejszym projektem nie dotyczą bezpośrednio przepisów upoważniających (a zatem wydane na ich podstawie akty wykonawcze pozostaną w mocy), niezbędne będzie podjęcie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji prac nad ich nowelizacjami.

W art. 8 określono termin wejścia w życie ustawy zmieniającej – po upływie 14 dni od ogłoszenia ustawy. Projektowane *vacatio legis* jest adekwatne do wprowadzanych zmian oraz podyktowane koniecznością niezwłocznego wejścia w życie znowelizowanych przepisów, co doprowadzi do zgodności stanu prawnego w regulowanym obszarze z dyrektywą Seveso i w konsekwencji do usunięcia naruszenia stwierdzonego przez Komisję Europejską.

Projekt ustawy nie zawiera norm technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.), w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacyjnej przed Komisją Europejską.

Przedmiot projektowanej regulacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane przepisy będą miały wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, ponieważ w grupie zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej znajdują się również zakłady z sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.